LÚKA

1

týsdagur 1. desember

Føroyskt

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 1 · TÝSDAGUR 1. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Gávan hjá Marini

UNDRAST

Kann ein heimagjørd gáva vera meira verd enn ein keypt?

Søgan „Marin“ eftir M. Heinesen (PDF á Snar)

Tekstur til næmingarnar

Marin brúkar nógva tíð at binda til børnini í bygdini. Til jóla bindur Marin sokkar og hosur til børnini. Men jólahaldið verður øðrvísi, enn hon hevði vónað. Nú skulu vit kanna, hvat fer fram, og hvussu persónarnir uppliva tað.

Tosið saman

Hví verður Marin kedd? Hvat í søguni vísir tað?

Uppgáva

Lesið søguna saman. Veljið eina hending. Skrivið tvey stutt brot í eg-formi, tveir til fýra setningar hvørt: eitt, har Marin sigur frá, og eitt, har eitt barn sigur frá. Brúkið upplýsingar úr søguni.

Framhald til 5.–6. flokk

Hvussu ávirkar sjónarhornið okkara fatan av hendingini? Kjakist um, hvat ið ger eina gávu góða, og grundgevið við dømum.

Til jólabókina: Skriva eina stutta frásøgn, fimm til átta setningar, um eina gávu, sum gjørdi onkran glaðan – ella keddan. Hon kann vera um Marin ella um eina gávu, sum tú kennir til. Tekna eina mynd til. Tú kanst byrja soleiðis: Tá ið Marin sá … / Eg fekk einaferð … / Tað, sum gjørdi gávuna góða, var …

LÚKA 2

2

mikudagur 2. desember

Støddfrøði

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

Bollar til fleiri

UNDRAST

Verða bollarnir eins, um vit tvífalda alt í uppskriftini – ella er tað ikki so einfalt?

„Uppskriftir til jólahugna“ (PDF á Snar)

Tekstur til næmingarnar

Ein uppskrift er ætlað til eina ávísa nøgd. Men hvat gera vit, tá ið vit skulu baka til færri ella fleiri? Í dag skulu vit tillaga eina uppskrift og kanna, hvussu nógv skal brúkast av hvørjum tilfari, tá ið uppskriftin verður minkað ella økt. Vit rokna við, at bollarnir skulu vera líka stórir.

Tosið saman

Uppskriftin gevur 16 bollar. Hvat má broytast, um vit vilja hava átta?

Uppgáva

Í uppskriftini eru millum annað 300 gramm av mjøli, tvey egg og 50 gramm av rosinum. Gerið eina talvu við mjøli, eggum og rosinum til átta, 16 og 32 bollar. Greiðið frá, hvussu tit roknaðu.

Framhald til 5.–6. flokk

Tillagið uppskriftina til 24 bollar. Kannið síðan, hvat kann vera trupult, um uppskriftin skal geva júst 26 bollar.

LÚKA

3

hósdagur 3. desember

Dansk

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 3 · HÓSDAGUR 3. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Et træ, der altid ønsker sig mere

UNDR JER
Kan man ønske sig så meget, at man glemmer at glæde sig over det, man har?

„Grantræet“ – allur teksturin á Wikisource

Tekst til eleverne

Et lille grantræ står i skoven. Det får sol og frisk luft, men det glæder sig ikke over det. Det vil hellere være stort og opleve noget andet. Hvad tror I, træet drømmer om?

Grantræet (byrjanin) · H.C. Andersen, 1844 · kelda: Wikisource · ældre dansk stavemåde

Ude i Skoven stod der saadant et nydeligt Grantræ; det havde en god Plads, Sol kunde det faae, Luft var der nok af, og rundtom voxte mange større Kammerater, baade Gran og Fyr; men det lille Grantræ var saa ilter med at voxe; det tænkte ikke paa den varme Sol og den friske Luft, det brød sig ikke om Bønderbørnene der gik og smaasnakkede, naar de vare ude at samle Jordbær eller Hindbær; tidt kom de med en heel Krukke fuld eller havde Jordbær trukket paa Straa, saa satte de sig ved det lille Træ og sagde: “nei! hvor det er nydeligt lille!” Det vilde Træet slet ikke høre.

Aaret efter var det en lang Stilk større, og Aaret efter igjen var det endnu een meget længer; thi paa et Grantræ kan man altid, efter de mange Led, det har, see hvor mange Aar det har voxet.

“O, var jeg dog saadant et stort Træ, som de Andre!” sukkede det lille Træ, “saa kunde jeg brede mine Grene saa langt omkring og med Toppen see ud i den vide Verden! Fuglene vilde da bygge Rede imellem mine Grene, og naar det blæste kunde jeg nikke saa fornemt, ligesom de Andre der!”

Det havde slet ingen Fornøielse af Solskinnet, af Fuglene eller de røde Skyer, som Morgen og Aften seilede hen over det.

Var det nu Vinter, og Sneen rundt omkring laae gnistrende hvid, saa kom tidt en Hare springende, og satte lige over det lille Træ, — o, det var saa ærgerligt! — Men to Vintre gik, og ved den tredie var Træet saa stort, at Haren maatte gaae uden om det. O, voxe, voxe, blive stor og gammel, det var dog det eneste deilige i denne Verden, tænkte Træet.

Tal sammen

Hvorfor er træet ikke tilfreds? Find noget i teksten, der viser det.

Opgave

Læs begyndelsen af eventyret. Tegn træet, og skriv to talebobler: én med noget, træet ønsker sig, og én med noget, det allerede har. Fortæl en makker om forskellen.

Framhald til 5.–6. flokk

Skriv et kort råd til træet. Begrund dit råd med et eksempel fra teksten.

Jól í miðdeildini · Snar

LÚKA 4

fríggjadagur 4. desember

Náttúra og tøkni

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 4 · FRÍGGJADAGUR 4. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Fá jólaljósið at lýsa

UNDRAST

Hvat skal til, fyri at ein pera fer at lýsa?

„Circuits and symbols“ hjá BBC (PDF)

Tekstur til næmingarnar

Á borðinum liggja eitt battarí, tveir leiðningar og ein lítil pera. Peran lýsir ikki enn. Í dag skulu tit kanna, hvussu tit fáa hana at lýsa – og hví tað riggar.

Tosið saman

Hvussu halda tit, at battarí, leiðningar og pera skulu bindast saman?

Uppgáva

Teknið fyrst tykkara uppskot. Byggið síðan elringrásina, og roynið hana. Tá ið peran lýsir, loysið so annan endan á einum leiðningi. Hvat hendir? Teknið elringrásina, sum riggaði. Berið hana saman við fyrsta uppskotið.

Framhald til 5.–6. flokk

Setið ein avbrótara í elringrásina. Teknið ringrásina við vanligum ringrásarteknum. Vísið, nær ringrásin er opin, og nær hon er lokað.

Til jólabókina: Tekna elringrásina, sum riggaði, og skriva úrslitið niður: Hvat royndu tit fyrst? Hvat broyttu tit? Hvat hendi, tá ið ringrásin var opin? Tú kanst byrja soleiðis: Fyrst royndu vit … / Peran lýsti, tá ið … / Tá ið vit loystu ein leiðning, …

Jól í miðdeildini · Snar

LÚKA

5

mánadagur 7. desember

Enskt

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 5 · MÁNADAGUR 7. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

What is a Christmas cracker?

WONDER

Why do people pull a cracker together instead of opening it alone?

whychristmas.com:
„Christmas crackers“
(myndir og upplýsingar)

Text for the pupils

A Christmas cracker is a colourful paper tube. Two people pull it, and it makes a snap. Inside, there is often a paper hat, a small gift and a joke. Crackers are part of many Christmas celebrations in Britain.

Talk together

What can you find inside a cracker? Which item would you choose?

Task

Draw a cracker and what is inside it. Label your drawing with the words paper tube, paper hat, gift and joke. Tell a partner what is inside your cracker.

Framhald til 5.–6. flokk

Write a short guide to making a paper cracker with a crown and a message. Use first, next and finally.

LÚKA

6

týsdagur 8. desember

Føroyskt

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

At bera jólini á baki

UNDRAST

Hví siga vit ofta okkurt, sum merkir nakað heilt annað enn sjálv orðini?

Jólagrein hjá Norðurlendskum mentanarsambandi (upplýsingar, á svenskum)

Tekstur til næmingarnar

Summar máliskur siga meira, enn orðini beinleiðis merkja. Ber tað til at bera jólini á baki? Og hvussu hevur tann tað, sum hevur jól og góðar dagar? Í dag kanna vit myndirnar í málinum.

> Máliskurnar
>
> **Merkingin**
>
> **At bera jólini á baki** verður brúkt um ein jólagest, sum fer avstað uttan at hava fingið mat ella drekka.
>
> **At hava jól og góðar dagar** merkir at hava tað sera gott – so gott sum um jólini.

Tosið saman

Hvat síggja tit fyri tykkum, tá ið tit hoyra máliskurnar?

Uppgáva

Arbeiðið við „bera jólini á baki“ og „hava jól og góðar dagar“. Teknið fyrst orðini, sum um tey skuldu skiljast bókstavliga. Greiðið síðan frá vanligu merkingini við hjálp frá læraranum.

Framhald til 5.–6. flokk

Skrivið eina stutta samrøðu, har ein av máliskunum verður brúkt á natúrligan hátt. Flokkurin skal kunna gita merkingina út frá samrøðuni. Orðaarbeiði afturat: bólkið 20 jólaorð sum navnorð, sagnorð ella lýsingarorð í venjingini Jólaorð í Finn orð.

LÚKA 7

mikudagur 9. desember

Søga og samtíð

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 7 · MIKUDAGUR 9. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Ein jólasangur á ferð

UNDRAST
Hví kann sami jólasangur hava ymisk orð á ymiskum málum?

Grein hjá Posta um „Gleðilig jól“ og „Stille Nacht“ (2012)

Tekstur til næmingarnar

Jólasangurin „Stille Nacht“ varð sungin fyrstu ferð í Eysturríki jólanátt í 1818. Joseph Mohr skrivaði orðini, og Franz Xaver Gruber gjørdi lagið. Í 1850 skrivaði B. S. Ingemann danska tekstin „Glade jul“. Í desember 1891 prentaði blaðið Føringatíðindi ein jólasálm á forsíðuni. Hann var undirskrivaður F. P. og er í dag kendur sum „Gleðilig jól“.

> **„Gleðilig jól! Gleðilig jól!“** · føroysk útgáva: Fríðrikur Petersen, 1891 · lagtilvísing: sálmur 84 · kelda: sálmabókin nr. 95 (skeyk.fo)
>
> „Gleðilig jól! Gleðilig jól!“ ljóðar av himli einglalag. „Armi syndari, óttast ei nú, gleðiboðskapin hoyrir tú: :,: Jesus er føddur í dag. :,:“
>
> 2. Faðir vár! Faðir vár! Høgt tó tú á himli býrt, ikki gloymdi tú barnið títt, elskaði syndiga hjarta mítt; :,: veri um ævi tær dýrd. :,:
>
> 3. Frelsari mín! Frelsari mín! Náði tín hon er mítt skjól. Paradísportrið er opnað mær, aldri kann eg fulltakka tær :,: fyri gleðilig jól. :,:

Tosið saman

„Stille Nacht“ merkir „kvirra nátt“. Hvat merkja „Glade jul“ og „Gleðilig jól“? Hví halda tit, at heitini eru so ymisk?

Uppgáva

Lesið „Gleðilig jól“ saman. Syngið tað, um tit kunnu. Hvat sigur sálmurin um jólini? Finnið tvey orð, sum tit ikki kenna, og finnið út av, hvat tey merkja. Setið 1818, 1850, 1891 og 2026 á eina tíðarlinju. Hvussu leingi hevur sangurin verið á ferð?

Framhald til 5.–6. flokk

Lurtið eftir „Stille Nacht“ á týskum og „Glade jul“ á donskum. Er lagið tað sama? Eru orðini tey somu? Greiðið frá, hvat er munurin á at týða ein sang og at skriva ein nýggjan tekst til sama lag.

Til jólabókina: Tekna eina tíðarlinju við 1818, 1850, 1891 og 2026. Skriva, hvat hendi hvørt ár, og hvat sangurin merkir fyri teg í dag. Tú kanst byrja soleiðis: Í 1891 … / Mær dámar …

Jól í miðdeildini · Snar

LÚKA

8

hósdagur 10. desember

Dansk

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 8 · HÓSDAGUR 10. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Fra gårdnisse til julenisse

UNDR JER

Hvorfor tror I, at nissen har forandret sig så meget gennem tiden?

„Nisse“ á Lex (upplýsingar)

Tekst til eleverne

I gamle fortællinger boede nissen på en gård. Den kunne hjælpe folk, men den kunne også blive vred. I 1800-tallet begyndte kunstnere at vise nissen som en del af julen.

Tal sammen

Hvad kunne den gamle nisse gøre? Hvad forbinder I med en julenisse i dag?

Opgave

Lav to felter: Gårdnissen og Julenissen. Skriv først det, teksten fortæller om gårdnissen og julenissen. Tilføj derefter jeres egne forestillinger i en anden farve. Fortæl en makker om én lighed og én forskel.

Framhald til 5.–6. flokk

Skriv en kort dansk tekst om, hvordan et gammelt sagnvæsen kan forandre sig, når der bliver lavet nye billeder og historier om det.

Jól í miðdeildini · Snar

LÚKA

9

fríggjadagur 11. desember

Støddfrøði

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 9 · FRÍGGJADAGUR 11. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Eitt jólakort við symmetri

UNDRAST

Hví halda tit, at so nógv jólapynt er symmetriskt?

Jólakort við symmetri (PDF, teknað av Pól Jespersen)

Tekstur til næmingarnar

Eitt mynstur kann vera speglað um eina linju. Tá samsvara báðar síðurnar. Í dag skulu tit gera eitt jólatræ við spegilsymmetri og kanna, um báðar helvtirnar veruliga passa saman.

Tosið saman

Hvussu kunnu vit kanna symmetri, so vit ikki bara gita eftir útsjóndini?

Uppgáva

Teknið eina loddrætta linju á rútapappír. Teknið hálvt jólatræ øðrumegin. Gerið hina helvtina sum spegilmynd. Hvussu kunnu tit vita við vissu, at helvtirnar passa? Finnið ein hátt at kanna tað, og roynið hann.

Framhald til 5.–6. flokk

Gerið eitt mynstur við fleiri symmetriásum. Vísið ásirnar, og greiðið frá, hvussu tit kannaðu tær.

LÚKA 10

mánadagur 14. desember

Føroyskt

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 10 · MÁNADAGUR 14. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Ein heilsan við einum boðskapi

UNDRAST

Kann ein jólaheilsan siga meira enn ein gáva?

„Vit skriva jólakort“ hjá Føroyar lesa (íblástur, 2025)

Tekstur til næmingarnar

Ofta skriva fólk bara „Gleðilig jól, ynskir (navn)“ á eitt jólakort, men summi gera sær ómak, og skriva eina persónliga heilsan. Í dag fara vit at tosa um hetta.

Tosið saman

Hvat ger eina heilsan persónliga?

Uppgáva

Vel ein móttakara. Skriva eina heilsan, sum bert hesin móttakarin kundi fingið. Les tekstin aftur: Skilir móttakarin, hvat tú meinti við?

Framhald til 5.–6. flokk

Skrivið tvær heilsanir um somu uppliving: eina til ein góðan vin og eina til ein vaksnan, sum tit ikki kenna so væl. Samanberið orðaval og frágreiðingar.

Til jólabókina: Reinskriva heilsanina til jólabókina – ella skriva eina nýggja til ein annan móttakara. Strika undir setningin, sum ger hana persónliga, og tekna eina lítla mynd. Tú kanst byrja soleiðis: Góði … / Góða … / Takk fyri, at tú … / Eg gleði meg til …

Jól í miðdeildini · Snar

Náttúra og tøkni

týsdagur 15. desember

11

LÚKA

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 11 · TÝSDAGUR 15. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Hví er dagurin so stuttur?

UNDRAST

Hví er tað myrkt, tá ið vit fara í skúla í desember, men ljóst í juni?

NASA Space Place: „What Causes the Seasons?“

Tekstur til næmingarnar

Í desember hava vit fáar tímar við dagsljósi í Føroyum. Samstundis er summar í Avstralia. Í dag brúka vit ein globuss og eina lampu sum modell og kanna, hvat ið kann gera munin.

Tosið saman

Hvussu kann sama jørð hava vetur og summar samstundis?

Uppgáva

Finnið Føroyar og Avstralia á einum globussi. Latið lampuna vera sólina. Snarið globussinum um sína egnu ás. Fylgið Føroyum og Avstralia meðan jørðin melur og „sólin“ skínur. Roynið so at seta jørðina soleiðis, at Føroyar fáa ein stuttan dag og Avstralia ein langan. Hvussu skal globussurin standa, fyri at tað skal rigga? Teknið tað.

Framhald til 5.–6. flokk

Hvussu er tað í juni? Flytið globussin hinumegin lampuna, men latið ásin halla sama veg sum áðrenn. Hvat hendir við dagslongdini í Føroyum og í Avstralia nú? Greiðið frá, hví.

Til jólabókina: Tekna modellið við sól, jørð og ás. Skriva tveir til tríggjar setningar: Hví er dagurin stuttur í Føroyum í desember, meðan hann er langur í Avstralia? Tú kanst byrja soleiðis: Í desember hellir … / Tí er dagurin …

LÚKA

12

mikudagur 16. desember

Handverk og list

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

Føroysk jól á einum frímerki

UNDRAST

Hvussu kann ein so lítil mynd siga nakað um jólini í Føroyum?

Jólafrímerkini 2012 hjá Posta, sniðgivin av Anker Eli Petersen

Tekstur til næmingarnar

Eitt frímerki er lítið, men tað kann fortelja eina ríka søgu. Tí mugu vit hugsa okkum væl um, tá ið vit velja eitt myndevni. Í dag skulu tit sniðgeva eitt frímerki, sum sigur okkurt um jólini í Føroyum.

Tosið saman

Hvat skal vera við, fyri at tað verður greitt, at talan er um jól í Føroyum? Og hvat kann teknast, sum er so pinkalítið?

Uppgáva

Hyggið at frímerkjunum. Veljið síðan eitt evni um jól í Føroyum og gerið eina skitsu. Skrivið ein stuttan tekst um tykkara val.

Framhald til 5.–6. flokk

Gerið myndina í tveimum støddum. Kannið hvørjir smálutir hvørva, tá ið myndin minkar. Tillagið sniðið eftir tí.

Til jólabókina: Tekna frímerkið stórt í rammuna. Skriva, hvat myndin vísir, og hví tú valdi júst hetta evnið. Hvat tókst tú burtur, tá ið myndin varð minni? Tú kanst byrja soleiðis: Frímerkið vísir … / Eg valdi …, tí …

Enskt

hósdagur 17. desember

13

LÚKA

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 13 · HÓSDAGUR 17. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Christmas in summer

WONDER

Would Christmas still feel like Christmas without snow and dark evenings?

British Council LearnEnglish Kids: „Christmas“ (brotið Christmas weather)

Text for the pupils

Christmas does not always mean winter. In Australia, December is a summer month. People can celebrate Christmas in warm weather. A snowy Christmas card may look very different from the weather outside. What would you put on an Australian Christmas card?

Talk together

What is different about December in the Faroe Islands and in Australia?

Task

Draw two Christmas cards: one from the Faroe Islands and one from Australia. Add weather words and two short sentences to each card.

Framhald til 5.–6. flokk

Write a short message from Australia. Describe the season and an activity that fits it. Compare it with a message from the Faroe Islands.

Jól í miðdeildini · Snar

LÚKA

14

fríggjadagur 18. desember

Kristnikunnleiki og átrúnaður

Boygg her – hong arkið á eitt band, so bert talið sæst

LÚKA 14 · FRÍGGJADAGUR 18. DESEMBER · JÓL Í MIÐDEILDINI

Hvat stendur í jólaevangeliinum?

UNDRAST

Hví lesa fólk og siga frá somu jólafrásøgn ár undan ári?

„Jólaevangeliið“ – Lukas 2 (PDF á Snar)

Tekstur til næmingarnar

Jólafrásøgnin verður søgd í tekstum, sangum, myndum og leikum. Men hvat stendur í sjálvum tekstinum hjá Lukasi? Í dag kanna vit tað.

Tosið saman

Hvørji fólk og djór minnast tit úr jólafrásøgnini?

Uppgáva

Gerið fyrst ein felags lista úr minninum. Lesið síðan tekstin. Setið merki við tað á listanum, sum tit finna í tekstinum. Strikið undir orðini, sum stuðla svarinum. Tosið um, hvaðani hini minnini kunnu koma.

Framhald til 5.–6. flokk

Veljið eina hending, og greiðið frá, hvussu hon kundi verið sýnd í einari mynd ella einum leiki. Hvat tekur myndin ella leikurin við, og hvat verður lagt afturat?

Til jólabókina: Skriva eina stutta hugleiðing, fýra til seks setningar: Hvørja lúku minnist tú best? Hvat lærdi tú? Hvat undrast tú enn á? Tú kanst byrja soleiðis: Eg minnist best … / Eg lærdi, at … / Eg undrist enn á …